

Església de Sant Quirze de Besora

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Plaça de l'Església
Emplaçament	Al centre del nucli antic, al nord de la casa de la vila i plaça Major en una posició més aviat encimbellada i cèntrica que domina per l'est els camps de la vinya i els Quintans del Pla i d'en Baldiri.
Alçada:	583,8
Coordenades:	
Latitud:	42.100423523214
Longitud:	2.2230688394927
UTM Est (X):	435758
UTM Nord (Y):	4661218

Classificació

Número de fitxa	08237 - 10
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Romànic Neoclàssic
Segle	XI-XVIII
Any	1669 (porta d'entrada) i 1779 la construcció actual
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Normalment resta tancada i tant sols s'obre al públic quant s'han de celebrat actes religiosos. La clau es custodia a la rectoria nova.
Número inventari	Sí. IPA. Núm. 23784
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós

Titularitat	Privada
Titular:	5914701DG3651S0001JR
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dj., 01/06/2023 - 10:32

Descripció

Es tracta d'un edifici de grans proporcions situat a la part nord-est del nucli antic i, dominant en part la vessant est de la població amb els plans de la vinya i quintanes de les Comes del Pla i del Baldiri que formen una mena de rasa o aiguafons orogràfic. Substitueix un edifici d'origen romànic i va ser el nucli d'una antiga sagrera que desenvolupà l'actual nucli històric de Sant Quirze. Presenta una planta rectangular orientada en sentit est-oest amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal. Està composta per una nau única i tres capelles laterals obertes tant a migdia com a tramuntana que estan comunicades entre si per mitjà d'arcs de mig punt i donant la sensació de corredors o naus laterals. La coberta de la nau està formada per tres crugies resoltes amb volta de creueria amb les nervis, clau de volta i floró central. A la vegada estan reforçades per un seguit d'arcs torals de perfil rebaixat que descansen damunt de permòdols o mènsules decorades mitjançant volutes recordant a un estil corinti i que sostenen un arcau i entaulament en el que s'hi adossa una cornisa correguda que decora i corona tot el perímetre de la nau. A la part de ponent s'hi afegeix una quarta crugia coberta amb el mateix tipus de volta que fa la funció d'acollir el cor elevat i el vestíbul amb el cancell de la porta d'entrada. El cor està situat damunt de l'entrada i està format per un espai elevat sostingut mitjançant una volta també de llunetes d'arcs amb uns perfils molt rebaixats. La barana és de fusta tornejada i a la façana hi ha la data de 1979 corresponent amb la darrera reforma. Al fons de la nau hi ha l'espai del presbiteri i de l'altar el qual està format per un espai de planta més aviat rectangular cobert amb volta també de creueria amb les nervis i medalló central de guix i amb un perfil més aviat apuntat. Aquest espai que hauria acollit el cambril i l'antic retaule barroc va adquirir la fisonomia actual després de la guerra civil quan una vegada va haver desaparegut el mobiliari religiós va quedar un espai buit que s'emprà com a capçalera i es restituí un nou altar i retaule amb les imatges de Sant Quirze i Santa Julita, patrona del lloc. S'hi conserven encara restes de l'antiga decoració barroca molt repintada en temps posteriors amb escenes i al·legories de vides de la santa. Al costat sud-est hi trobem la capella de Sant Sebastià, avui capella fonda annexionada a l'església en un volum a part mentre que a la part nord-oest hi ha una darrera capella dedicada a la Verge dels Dolors. Està encastada a la paret del fons amb una estructura de planta rectangular coberta amb volta de canó i en la que s'hi obre una finestra d'arc de mig punt i de doble esqueixada i que de ben segur que correspon amb els vestigis de l'antiga església medieval. Interiorment està decorat amb un enlluït de calç de color blanquinós que deixa les impostes, permòdols, motllures i frisos decoratius en color daurat. es conserven restes de la decoració barroca a l'espai presbiterial on es narren escenes de les vides dels sants. Val a dir que l'església tant sols resta il·luminada per l'òcul de damunt del cor ja que la resta d'obertures que hi ha al damunt de cada costat de la crugia central així com també el presbiteri donen a l'espai de sota coberta. Exteriorment conserva els vestigis de la porta d'entrada original a la façana de tramuntana composta per un arc adovellat de mig punt i amb la data de 1673 incisa a la clau de la dovella central. L'aparell de les façanes nord, est i oest està completament revestit de guix i de calç de manera que no es pot apreciar. En canvi les façanes de migdia i part de la de llevant presenten un aparell de maçoneria de còdols de riu mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i disposats en filades irregulars i horitzontals. Únicament són en pedra picada les cantonades i els brancals de les obertures. Val a dir que un ràfec o cornisa format per dues filades de teula girada i maó pla corona les façanes de tant a migdia com a tramuntana mentre que a la façana de llevant que coincideix amb el pinyó de la coberta es conserva tant sols una única filada mig alterada per la reforma i sobre-alçament de la coberta. Situat al nivell de les golfes hi ha obertes dues finestres geminades coronades en arc de mig punt de pedra i còdols de riu.

L'aparença externa és molt sòbria i austera i recorda més aviat el d'una fortalesa que no pas al d'un edifici religiós ja que hi ha un predomini de les línies horitzontals i del massís respecte el buit ja que les poques obertures que hi ha es situen tant sols a migdia. Aquesta horitzontalitat resta alterada pels volums del presbiteri i de la capella de Sant Sebastià (capella fonda) S'hi aprecien diverses ampliacions fruit de les diferents reformes . A l'extrem nord-oest s'alça el campanar format per quatre pisos i el terrat amb una coberta piramidal a quatre aigües. La majoria dels pisos són cecs a excepció d'una finestreta que il·lumina la caixa de l'escala i del darrer pis que acull les campanes i s'hi obren 5 finestres; dues de geminades orientades a migdia i la resta mirant a llevant, ponent i tramuntana. Estan coronades per arcs de mig punt de dovelles fetes amb còdols de riu, unides amb argamassa de calç. Damunt seu hi ha un terrat decorat amb una barana formada per sis arcs de mig punt damunt d'un fris de dent de serra. L'aparell no és visible ja que està revestit per una capa de guix i pintat de color blanc amb les cantonades revestides de pedra picada i corresponents amb una reforma molt tardana. Tot i així i segons el que es pot desprendre de les imatges antigues és que aquest element deuria presentar diverses fases cronològiques destacant-ne una base possiblement romànica amb un seguit de recreixements de l'era moderna.

Observacions:

Església que ha estat molt transformada, especialment després de la guerra civil on en van desaparèixer els altars i mobiliari interior. Es va modificar completament la façana eliminant-ne la porta d'entrada principal d'estil neoclàssic, se li annexionà un pòrtic o galilea de gust neo-medieval, i es reformà la façana afegint-hi una porta de gust neo-romànic i també un fris d'arcuacions llombardes que li donà l'aspecte actual. Finalment va ser emblanquinada i revestida de nou. L'interior va ser enguixat el 1979.

L'església de Sant Quirze correspon a grans trets amb una obra erigida a partir del 1771 de trets classicistes la qual es bastí damunt d'un edifici més antic datat de l'època romànica. D'aquest edifici en romandria part de la façana nord amb la porta d'entrada, la base del campanar i possiblement part del presbiteri cobert amb volta de canó i reutilitzat com a capella de la verge dels Dolors a mitjans del segle XVIII. Segons algunes imatges antigues d'aquesta església i corresponents a principi de segle XX sabem que presentava una façana amb trets barroc i neoclàssics amb una porta coronada per una llinda recta i flanquejada per dues pilastres simples amb un arxitrau i entaulament llis i damunt seu un frontó triangular amb el guardapols bisellat on s'hi obria una fornícula semicircular. Tot ell estava revestit per un enlluït de calç i guix. Damunt seu hi havia l'òcul i la façana estava coronada per un fris de dues filades de teula girada i maó pla seguint el model del conservat a les façanes laterals. El campanar presentava el mateix aspecte que l'actual amb la diferència que cada pis estava delimitat per un fris corregut. Exemples de façanes amb aquestes característiques les trobaríem en algunes esglésies destacant Sant Martí de Brocà a Guardiola o el mateix monestir de Sant Llorenç prop Bagà, també a Guardiola. Tots ells tenen trets i característiques similars a l'església de Sant Quirze. El campanar en canvi recorda al de moltes esglésies del Lluçanès o del Solsonès.

Història

Es tracta d'una església documentada des de l'època medieval (segle XI o XII) i que donà origen a una sagrera i posteriorment a un primer nucli de la vila de Sant Quirze agrupada al seu voltant i de la que en tenim algunes referències històriques en alguns documents i especialment al que fa referència a Ermessenda de Carcassona quan es trasllada en unes cases o castell de Gombau de Besora properes a l'església (1057) on dictà testament i va fer unes generoses donacions a part de voler anar a Roma i Sant Jaume de Compostela. Amb tot sembla ser que aquesta església va funcionar sempre com a església parroquial la qual es va anar eixamplant cap a ponent afegint-hi cossos. Segons podem interpretar possiblement hauria estat una església d'una sola nau amb capçalera orientada a llevant i coronada amb una volta de canó. Segons

Joan Serrallona (Serralloga, J. 1998) A mitjans del segle XVIII i en concret el 1771 l'església de Sant Quirze fou novament bastida en una part prou considerable en un moments que encara es podien destinar recursos a aquestes obres dins de l'estil anomenat barroc neoclassicista "la nova edificació força inexpressiva artísticament, va construir-se amb una gran nau , amb corredors i capelles laterals i un campanar de torre quadrada". Segons consta aquesta església comptava amb un gran retaule barroc que va ser destruït. Durant la carlinada. Abans però i en motiu de la darrera guerra carlina l'església va ser durament saquejada per les tropes liberals. Finalment va ser restaurada a la dècada dels cinquanta i de 1979 quan es produí la restauració de l'interior i de l'exterior.

Bibliografia

ESPADALER PARCERISSAS, R (1996). El castell de Montesquiú a la darrera de l'edat Mitjana. Col·lecció d'història local q. Club d'història local. Ajuntament de Sant Quirze de Besora.

ESPADALER PARCERISSAS, RAMON (1992). Històries per la història al castell de Montesquiú i el terme de Besora el S. XIV i XVII. Diputació de Barcelona.

PLADEVALL FONT, ANTONI (1973). Les parròquies de Sant Quirze i Santa Maria de Besora. *Programa de Festa Major de Sant Quirze de Besora 1973*. Ajuntament de Sant Quirze de Besora.

SERRALLONGA URQUIDI, JOAN (1998). Sant Quirze de Besora. De 1714 a l'actualitat. Ajuntament de Sant Quirze de Besora.

DDAA (1996). Retalls d'història del segle XX. Col·lecció d'història local 2. Club d'història local. Ajuntament de Sant Quirze de Besora.

